

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 4

Частина II

**Одеса
2018**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина II. – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – 213 с.

Автори:

Милашко О.Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю.О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Бойчева О.П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бурлаєва В.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Варналій А.О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Галіта К.Ю. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Георгіу О.А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Голубчикова Ю.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Гуцол А.А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Дарій А.М. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Джусенко Т.І. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Іванов М.В. – студент кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Іванов М.П. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Калантарчук Т.І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Кравченко А.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Кравченко В.К. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Любович А.А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Манєва К.П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Марушевська В.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Никитюк К.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Попряга Ц.І. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Пухкан Н.М. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Ревунов М.С. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Самарова А.О. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Стародубцева Т.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Ткач В.С. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Тодорова К.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Унтілов В.В. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Шепель М.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Шпак І.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Шумська А.О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Юрист М.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Бойчева О.П., Погорєлова Т.В. Особливості статистичного дослідження динаміки валютних курсів.....	7
Бурлаєва В.С., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансової діяльності підприємств.....	13
Варналій А.О., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз рівня інфляції та його вплив на економічні показники.....	19
Любович А.А., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження місцевих бюджетів.....	27
Стародубцева Т.В., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз державного боргу України.....	34
Унтілов В.В., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз грошового обігу в Україні.....	40
Калантарчук Т.І., Погорєлова Т.В. Статистичне прогнозування валютних курсів.....	45
Джусенко Т.І., Погорєлова Т.В. Статистичне спостереження банківської системи України.....	52
Марушевська В.В., Погорєлова Т.В. Історичні аспекти розвитку статистики.....	57
Пухкан Н.М., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження депозитної діяльності комерційних банків України.....	62
Ткач В.С., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження активів комерційних банків України.....	68
Стародубцева Т.В., Милашко О.Г. Статистичний аналіз зовнішньої торгівлі України з Європейським Союзом.....	74
Іванов М.В., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз валютних операцій комерційних банків України.....	79
Попряга Ц.І., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження кредитної діяльності комерційних банків	87
Самарова А.О., Погорєлова Т.В. Статистичне оцінювання ліквідності та платоспроможності банківської системи України.....	93
Георгіу О.А., Милашко О.Г. Валовий національний дохід як один з основних показників СНР на прикладі Іспанії.....	99
Кравченко А.С., Милашко О.Г. Статистичний аналіз турпотоків між Україною та Великобританією.....	104

Георгіу О.А., Милашко О.Г. Провідні напрямки співробітництва Іспанії та України.....	109
Голубчикова Ю.В., Мылашко О.Г. Влияние Франции на развитие мировой экономики	114
Гуцол А.А., Мылашко О.Г. Статистический анализ использования услуг облачных вычислений.....	119
Дарій А.М., Милашко О.Г. Аналіз використання мережі інтернет в Україні.....	128
Іванов М.П., Милашко О.Г. Характеристика підприємств, що використовували комп'ютер продовж року.....	132
Кравченко В.К., Милашко О.Г. Статистичний аналіз використання мережі Інтернет.....	137
Никитюк К.С., Милашко О.Г. Статистичний аналіз використання комп'ютерів та комп'ютерних мереж на підприємствах.....	142
Ревунов М.С., Милашко О.Г. Застосування комп'ютерних технологій для надання накладних рахунків.....	147
Тодорова К.С., Милашко О.Г. Проблеми зовнішньої трудової міграції населення України.....	153
Шепель М.С., Милашко О.Г. Статистичний аналіз використання соціальних медіа на підприємствах.....	159
Шпак І.В., Милашко О.Г. Статистичний аналіз торгівлі через комп'ютерні мережі.....	165
Шумська А.О., Милашко О.Г. Використання ІКТ для надання рахунок-фактур.....	171
Юрист М.В., Милашко О.Г. Статистичний аспект аналізу видів зовнішнього зв'язку з мережею Інтернет.....	177
Манєва К.П., Погорєлова Т.В. Статистичне оцінювання місцевих бюджетів України.....	182
Галіта К.Ю., Погорєлова Т.В. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України та їх статистичний аналіз.....	188
Манєва К.П., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз страхового ринку в Україні.....	195
Варналій А.О., Ольвінська Ю.О. Сучасні тенденції заробітної плати в Україні.....	201

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АКТИВІВ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

Ткач В. С.¹, Погорєлова Т. В.²

¹ – студент, кредитно-економічний факультет,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Ткач В. С., Погорєлова Т. В. Статистичне дослідження активів комерційних банків України. У статті обґрунтовано необхідність вивчення активів комерційних банків України. Розкрито сутність категорій «банківські активи», «відносна величина структури», «норматив ліквідності». Проведені статистичне та емпіричне дослідження структури, динаміки та нормативу ліквідності Н4 активів комерційних банків України.

Ключові слова: активи, ліквідність, прибуток, миттєва ліквідність, банківська система України, динаміка, структура, темп приросту.

Ткач В. С., Погорєлова Т. В. Статистическое исследование активов коммерческих банков Украины. В статье обоснована необходимость изучения активов коммерческих банков Украины. Раскрыта сущность категорий «банковские активы», «относительная величина структуры», «норматив ликвидности». Проведены статистическое и эмпирическое исследования структуры, динамики и норматива ликвидности Н4 активов коммерческих банков Украины.

Ключевые слова: активы, ликвидность, прибыль, мгновенная ликвидность, банковская система Украины, динамика, структура, темп прироста.

Tkach V. S., Pogorelova T. V. Statistical study of assets of commercial banks of Ukraine. The article substantiates the necessity of studying the assets of commercial banks of Ukraine. The essence of the categories "bank assets", "relative size of the structure", "liquidity norm" is disclosed. Statistical and empirical studies of the structure, dynamics and standard of liquidity of H4 assets of commercial banks of Ukraine are conducted.

Keywords: assets, liquidity, profit, instant liquidity, banking system of Ukraine, dynamics, structure, rate of growth.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Ткач, В. С. Статистичне дослідження активів комерційних банків України [Текст] / В. С. Ткач, Т. В. Погорєлова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 68 – 73.

Актуальність. Одним із вагомих елементів банківської діяльності є активи та їх складові, використання яких, як очікується, призведе до збільшення економічної вигоди у майбутньому. Отримання достатнього прибутку необхідне для банків, щоб залучати новий капітал, який дозволяє збільшити обсяг і покращити якість наданих послуг. Прибуток стимулює діяльність керівництва банку, спрямовану на розширення банківських технологій. Статистичний аналіз діяльності банків України набуває особливої чинності в сучасних умовах, коли відбуваються зміни загальноекономічної ситуації, що впливає на надійність і діяльність даних установ.

Метою роботи є статистичне та емпіричне дослідження активів комерційних банків України. Головне завдання в рамках даної роботи – характеристика активів банку, розгляд активів та ліквідності та їх статистичне оцінювання.

Задля реалізації поставленої мети, маємо вирішити такі теоретичні, методологічні і практичні завдання:

- визначити теоретичні передумови і методологічні засади статистичного аналізу діяльності банків;
- сформувати систему показників діяльності банків на підставі відкритої та доступної статистичної інформації;
- обґрунтувати доцільність дослідження структури сукупності банківських активів;
- провести порівняльний аналіз нормативу ліквідності та динаміки за звітний та базисний роки.

Об'єктом статистичного дослідження є активи комерційних банків України.

Предметом дослідження є методологія і процедури статистичного аналізу активів комерційних банків України.

Аналіз досліджень та публікацій останніх років. Обрана тема статті є недосконалою вивченою, оскільки самі банки та їх показники є досить варіюючими та нестабільними явищами, які потребують регулярного перегляду та аналізу. Втім банки стали одними з найперспективніших установ, що ефективно і динамічно впроваджують прогресивні принципи управління, інформаційні технології та програмно-технічні засоби практично в усіх сферах своєї діяльності. Питання управління банківськими активами розглянуті в роботах таких дослідників, як І.В.Ларіонова, О.Н.Колодієв, І.Н.Чмутова, Ю.С.Прозорова, І.О.Губарева, Л.О.Примостка та інші. На думку О.Н.Колодієва, для досягнення ефективної банківської політики необхідно повною мірою збалансувати темпи зростання активів і капіталу [1, с.172]. Однією з головних проблем, з якою стикаються невеликі банківські установи, на думку фінансового аналітика Ю.С.Прозорова [2, с.55], є проблема неможливості задоволення попиту великих позичальників внаслідок недостатності фінансових ресурсів.

Виклад основного матеріалу. Для статистичного дослідження активів комерційних банків України обрано 10 найвідоміших установ для візуалізації результатів. На підставі статистичної та фінансової звітності банків розраховано та проаналізовано за період 1.01.2017-1.03.2018 рр:

- структуру активів;
- нормативи ліквідності;
- динаміку [3].

Банківські активи – це ресурси банку та кошти, що класифікуються за напрямками розміщення та використання з метою одержання прибутку. У банківській статистиці активи класифікують наступним чином: готівкові кошти, банківські метали та кошти в Національному банку; залишки коштів на кореспондентських рахунках, відкритих в інших банках; кредити надані; вкладення в цінні папери; дебіторська заборгованість; основні засоби та нематеріальні активи; нараховані доходи до отримання [4].

Відносна величина структури (ВВС) характеризує структуру сукупності, визначає частку (питому вагу) частини в загальному обсязі сукупності. ВВС розраховують як відношення обсягу частини сукупності до абсолютної величини всієї сукупності, визначаючи тим самим питома вага частини в загальному обсязі сукупності (%). У нашому випадку, це співвідношення активу конкретного банку до активів банківської системи у цілому (табл.1).

Таблиця 1.

Структура загальних активів комерційних банків України станом на 01.03.18

Банк	Загальні активи, тис. грн.	Структура активів, %
АТ "Укрексімбанк"	229 001 109	12,275
ПАТ "Промінвестбанк"	53 504 650	2,868
ПАТ "УКРСОЦБАНК"	56 093 501	3,007
АТ "ОЩАДБАНК"	290 564 734	15,575
АТ "Райффайзен Банк Аваль"	75 237 986	4,033
ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"	479 503 958	25,703
Акціонерний банк "Південний"	25 169 062	1,349
АТ "ОТП БАНК"	36 006 066	1,930
ПАТ "БАНК ВОСТОК"	8 914 773	0,478
АТ "УкрСиббанк"	52 169 922	2,796
Усього*	1 865 572 581	x

*сума активів усіх комерційних банків України

Отже, можемо проаналізувати отримані результати: на 01.03.2018 р. найбільшу частку активів мають ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК" (25,703% від

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

загальної суми активів), АТ "ОЩАДБАНК" (15,575% від загальної суми активів), АТ "Укресімбанк" (12,275% від загальної суми активів).

Проаналізуємо ліквідність банківської системи України. Для цього визначимо теоретичні та нормативні значення ліквідності.

Нормативи ліквідності – економічні нормативи, які встановлює Національний банк України з метою контролю за станом ліквідності банків: миттєвої ліквідності (Н4), поточної ліквідності (Н5) та короткострокової ліквідності (Н6).

Серед усіх показників ліквідності найбільш цінним вважається норматив миттєвої ліквідності Н4. Він ще дістав назву «acid test» (у переносному значенні – серйозне випробування). Його важливість полягає в тому, що в ньому не враховуються ті короткострокові активи, ліквідність яких може бути поставлена під сумнів. Норматив миттєвої ліквідності (Н4) визначається як співвідношення високоліквідних активів до поточних зобов'язань банку. Він характеризує мінімальний обсяг високоліквідних активів, необхідний для забезпечення виконання поточних зобов'язань протягом одного операційного дня. Нормативне значення коефіцієнта Н4 повинно бути не менше 20% [5, с.847].

Здійснивши розрахунки, отримуємо наступний результат: ліквідність 6 із 10 досліджуваних банківських установ, перевищують установлені значення або дотримуються нормативу 20% (табл.2).

Таблиця 2.

Ліквідність комерційних банків України за період 01.01.17 - 01.03.18

Банк	Н4, %	Відхилення, %
АТ "Укресімбанк"	31,921	+11,921
ПАТ "Промінвестбанк"	12,084	-7,916
ПАТ "УКРСОЦБАНК"	20,802	+0,802
АТ "ОЩАДБАНК"	16,132	-3,868
АТ "Райффайзен Банк Аваль"	20,646	+0,646
ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"	15,033	-4,967
Акціонерний банк "Південний"	27,735	+7,735
АТ "ОТП БАНК"	19,455	-0,545
ПАТ "БАНК ВОСТОК"	27,557	+7,557
АТ "УкрСиббанк"	24,509	+4,509

Однак, таку ситуацію не можна вважати цілком позитивною. Значне перевищення банком нормативних значень коефіцієнтів ліквідності свідчить про те, що банки працюють дуже обережно, а тому занадто багато своїх коштів вкладають у високоліквідні активи, які зазвичай є

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

менш дохідними, ніж активи з більшим строком вкладення коштів. Отже, банки з погляду отримання доходу неефективно використовують запозичені на ринку фінансові ресурси.

Як зауважують у НБУ, стан банківської системи у 2017 році нормалізувався: майже всі ключові показники роботи фінансових установ мали позитивну динаміку. За рік чисті активи банків зросли на 6.4% до 1336 млн. грн., найвідчутніше – у IV кварталі (+4.3%). Унаслідок докапіталізації державних банків портфель ОВДП у цілому по системі збільшився на 107 млрд. грн. Водночас обсяги міжбанківських кредитів та коштів у НБУ знизилися на 27 млрд. грн. [6].

Всі 10 досліджених комерційних банків України мають позитивну динаміку (табл. 3). Тобто, у 2018 році, порівняно із 2017 роком, розмір загальних активів збільшився. Найбільш помітні зміни можемо спостерігати у ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК" (+119,353%), АТ "Укрексімбанк" (+42,806%).

Таблиця 3.

**Динаміка загальних активів комерційних банків України
за період 01.01.17 - 01.03.18**

Банк	Загальні активи, тис. грн.		Відносна швидкість, %
	Станом на 01.03.2018	Станом на 01.01.2017	
АТ "Укрексімбанк"	229 001 109	160 358 272	142,806
ПАТ "Промінвестбанк"	53 504 650	33 218 878	161,067
ПАТ "УКРСОЦБАНК"	56 093 501	37 098 311	151,202
АТ "ОЩАДБАНК"	290 564 734	211 280 979	137,525
АТ "Райффайзен Банк Аваль"	75 237 986	55 999 735	134,354
ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"	479 503 958	218 598 788	219,353
Акціонерний банк "Південний"	25 169 062	20 674 605	121,739
АТ "ОТП БАНК"	36 006 066	24 832 378	144,996
ПАТ "БАНК ВОСТОК"	8 914 773	7 764 880	114,809
АТ "УкрСиббанк"	52 169 922	45 367 425	114,994

Висновки. Банківський сектор здійснює комплексний вплив на функціонування фінансової сфери шляхом нормалізації механізму розподілу фінансових ресурсів, забезпечення обігу грошової маси та економічної стабілізації. Здійснивши статистичне дослідження провідних

комерційних банків України, можна сказати, що вітчизняна банківська система йде на «оздоровлення», не дивлячись на сучасний стан її функціонування, який характеризується наявністю ряду негативних факторів: військово-політична нестабільність, загальноекономічна дестабілізація, зниження довіри населення до банківського сектору та продуктів, що пропонують його суб'єкти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колодізев О.М., Чмутова І.М., Губарева І.О. Фінансовий менеджмент у банках: концептуальні засади, методологія прийняття рішень у банківській сфері. – Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2004. – 250 с.
2. Прозоров Ю. Концентрація банківської системи України: подальші перспективи // Вісник НБУ. – 2007. – №1. – С.54-56.
3. Погорелова Т.В. До питання статистичного оцінювання ефективності банківської системи України / Т. В. Погорелова // Вісник соціально-економічних досліджень: Збірник наукових праць. Вип. 4 (47). Одеса: ОНЕУ, 2012. – С. 3-4
4. Офіційне інтернет-представництво Національного Банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua
5. Прутська О.О., Візнюк В.Ю. Сучасний стан та проблеми ліквідності банківської системи України. – М. – 2016. - №14. – 847 с.
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finbalance.com.ua/news/Bankivska-sistema-NBU-pidviv-pidsumki-2017-roku-ta-okresliv-riziki-2018-roku>
7. Мазураш Я.В. Порівняльний аналіз фінансових результатів банківської сфери України та Республіки Білорусь [Текст] / Я. В. Мазураш, Т. В. Погорелова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Част. І. – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С.112-117
8. Підгорний А. З. Статистичні методи в управлінні розвитком регіону : монографія // А. З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, О. Г. Милашко та ін. – Одеса : ФОП Гуляєва В. М., 2016. – 218 с.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 4

Частина II

**Одеса
2018**

